

▶▶▶ Hogyan lehetett valaki...

Az első havas nap kedves emléke az volt, hogy Király püspök fején fehér hósapka keletkezett, hangulatossá téve a kis előkertet. Az első havazáskor egyik-másik tanárunk 2-3 percnyi „hóbámulási” szünetet tartott, tudván, hogy ez a látvány a gyermeki szívnek kedves. Osztálytermünk a földszinten a folyosó kanyarulata után a második tanterem volt. (Az első terem akkor cserkészotthonként szolgált.)

Az első tanév késő őszi napjának örökké emlékezetes élménye az maradt, hogy egy egyébként is dadogó vézna osztálytársunk sírva jelentette be: 24 koronája eltűnt a fali fogason lógó nagykabátjából. Ezután Koval tanár úr motozást végzett, és meglett a 24 korona. Ezzel az óra befejeződött, mert rendkívüli konferenciát hívtak össze. A következő órakezdetkor osztályfőnökünk, Koval tanár úr bejelentette, hogy a tolvaj fiút kicsapták. A fiú tettét nem értettük, mert egy módos fuvaros gyermeke volt: nem volt rászorulva a pénzre.

Ennek az iskolaévnak őszén történt a Jókai-szobor felavatása. Erre – bölcs előrelátással – meghívták Hodža Milan miniszterelnököt. Ő szlovák nemzetiségű képviselőként annak idején tagja volt a magyar parlamentnek, jogi doktorátusát is Budapesten szerezte. Az első világháború alatt póttartalékosként – harctéri szolgálatra be nem oszthatóan – a veszprémi 31. honvédegyezredhez került. Édesapám ott volt tartalékos hadnagy, illetve főhadnagy. Felhasználva a szoboravatás alkalmát, deputációt vezetett hozzá, kérve a gimnáziumi osztályok párhuzamosítását. Erre ígéretet tett a miniszterelnök, így az 1937-38-as tanévtől már párhuzamos első osztály indult. Ez nagy lépést jelentett a zsúfoltság felszámolásához.

Az első megmértetés itt, a gimnázium első osztályában történt. A különböző iskolákból ide került tanulók nem mutattak fel olyan eredményt, amelyet otthoni bizonyítványuk szerint várni lehetett volna tőlük. Osztályismétlésre ugyan nem utasítottak senkit, mindenki „átment”, de egyik-másik diáknak más iskolát ajánlottak.

A nyári vakáció színesnek tűnt. A gimnázium cserkészcsapatának Bíró Lucian tanár úr volt a parancsnoka: agilis ember, haláláig alkotó személyiség. Tábort szervezett Szklénófürdőn az erdőben. Patak folyt mellette, tiszta, iható vizű. Ide mehettek nem cserkészek is. Én csak látogatóban voltam ott. Építettek egy háromhelyiséges boronaházat* – valamelyik évkönyvben látható a képe. Állítólag a hatvanas években még állt. Nemesócsáról Nagy Nándoréktól vagy talán a füssi plébániáról kaptak kölcsön nyári használatra szekeret egy kezes lóval. Így oldódott meg a napi élelmiszernek a felszállítása a táborba. A ló kedves jószág volt, játszótársa a gyerekeknek. Emlékezetes számomra a tábori látogatás. Hangulatos „fakapu”, tábortűz; a főzést kondérban egy régi diáktárs, a mindenkori táborok szakácsa végezte. Humoros emlékként maradt meg a leközmosodott paprikáskrumpli.

Ezzel véget ért az első gimnáziumi tanévünk.

Dr. Somogyi Szilveszter
nyug. sebész szakorvos (elhunyt 2006-ban)

* - vízszintesen rakott szálfákból épített ház; lásd a képet!

Postánkból

Levelet kaptunk Gödöllőről a 87 éves és jó egészségre örvendő Pál Istvántól, aki 1938-ban érettségizett iskolánkban. Többek között ezt írja:

„Hálás vagyok, hogy gondoltok rám, egykori komáromi bencés diákra. Köszönöm a Komáromi Öregdiák című lapot. Nagy élvezettel és a régi időket gondolatban visszaidézve olvastam. A lapban megjelent 1956-tal kapcsolatos cikkek visszaidézték bennem az 1938-as eseményeket, a Felvidék visszacsatolásáról folyó tárgyalásokat, amelyek egy alkalommal éppen Révkomáromban, a megyeházán folytak, és mi sorfalat állva fogadtuk a tárgyalásra érkező magyar küldöttséget. A sikertelen tárgyalás után a csehszlovák rendőrség gumibotokkal kergetett szét bennünket.

Régen volt, azóta sok minden történt velünk, de az ilyen emlékek megmaradnak. A másik emlékem Komárom visszacsatolásához kapcsolódik: Horthy Miklós kormányzó bevonulása fehér lovon, s a Klapka téri fogadási ünnepség. Mi, diákok a Nádor utcán álltunk sorfalat.”

Pleidell János festménye

„Szabad társadalomban a teljesítmény legyen az előrehaladás mércéje.”

Selye János

Diákjaink az országos fizikaolimpián

2007. március 15-e és 18-a között tartották a fizikaolimpia országos döntőjét a komáromi Selye János Gimnáziumban.

Megnyitóját a gimnázium aulájában megtisztelte jelenlétével a Szlovák Kormány alelnöke: Dušan Čaplovič; volt oktatásügyi miniszterünk: Szigeti László (iskolánk egykori diákja), valamint Komárom város polgármestere: Bastrnák Tibor.

A versenyen (Szlovákia középiskoláiból) 24 tehetséges fiatal vett részt, s mérte össze tudását, tehetségét. A bírálóbizottságban egyetemek és főiskolák tanárai döntöttek a helyezésekről s arról a tíz tanulóról, akik közül kiválasztják azt az ötöt, akik a nyár folyamán Teheránban képviselik Szlovákiát a 2007. évi nemzetközi fizikai diákolimpián.

Gimnáziumunk tanulóinak eredményei kiválóak: iskolánkból három tanuló indult a versenyen. **Konczer József** a döntőben a második legjobbnak bizonyult; **Édes Zoltán** a jelentős kilencedik helyet szerezte meg; **Kálosi Anna** (egyedüli lány volt a 24-es mezőnyben) *eredményes megoldóként* végzett, s a Bolemann-állandó vizsgálatában kiemelkedően teljesített. Konczer József és Édes Zoltán az eredményeik alapján részt vesznek azon a válogatáson, amelyen 10 tanuló közül kijelölik azt az ötöt, akik Teheránban Szlovákiát képviselik a Nemzetközi Fizikai Diákolimpián.

Gratulálunk a gimnázium három diákjának – és természetesen felkészítő tanáraiknak: **Szabó Endrének** és **Hevesi Anikónak** is a szép eredményekhez.

Történelmi vetélkedő

Árpád-házi Szent Erzsébet születése 800. évfordulójának emlékévében számos rendezvényt tartottak; ezek egyike Magyarországon a középiskolások történelmi vetélkedője volt, amelyen 25 csapat indult. A döntőt Sárospatakon rendezték 2007. április 14-én. A komáromi Selye János Gimnáziumból két csapat is a döntőbe jutott. A **Molnár Éva, Danczi Hajnalka és Kovács Orsolya** alkotta csapat (felkészítője **Elek József**) az 5. helyen végzett; a **Kovács Orsolya, Pakši Julianna, Pócsik Gabriella** csapata, melyet **Kovácsné Deák Irén** készített fel, **első helyet szerzett** a 12 csapatból álló döntőben.

A gimnázium újabb földrajzsikerei

A geográfiai olimpia az egyetlen tanulmányi verseny, melyben a kutatómunka legalább olyan fontos, mint a tárgyi tudás. A versenyzőknek előbb egy nagy terjedelmű, aktuális földrajzi, politikai, környezetvédelmi problémát vagy Szlovákia jellegzetességeit tárgyaló részletes munkát kell összeállítaniuk – szlovák nyelven. A verseny második részét tesztek megírása alkotja a kerületi fordulók helyszínein. Az utolsó megpróbáltatást a munkák megvédése képezi, melynél szintén szlovák nyelven kell azokat bemutatniuk. Az Aranyosmaróton megrendezett kerületi fordulóban idén már csak két magyar gimnázium volt jelen.

Iskolánk nyolc diákkal képviseltette magát, mindnyájan a verseny *eredményes megoldói* lettek, s hazahozhattuk a 4. és az 1. helyezést is. Az **A kategóriában** a 4. helyen újoncként **Lovász Péter (1.D)** végzett, a Nyitrai kerület **1. helyét pedig Kovács Orsolya (2.C)** hozhatta haza, alaposan megjavítva tavalyi 6. helyezését. Ugyanitt a következő diákok képviselték még gimnáziumunkat: Patócs Marianna, Fülöp Enikő, Pakši Julianna, Baranyai Ágnes, Buček Tímea és Muszela Nikolett.

Az országos fordulóban kategóriánként a kerületek legjobbjai (16 x 4 tanuló) mérték össze tudásukat. A versenyen angol nyelvű feladatlapok kitöltésére is sort kerítettek, hiszen a nemzetközi forduló végig e nyelven folyik majd. Itt

Kovács Orsolya *eredményes megoldóként* (és egyetlen magyarként) a 4-5. megosztott helyen végzett. Munkáját Ausztrália leggyorsabban fejlődő tagállamáról, Queenslandról készítette olyan alapos-sággal, amely a zsűri külön elismerését is kivívta.

Minden diákomnak tisztelettel gratulálok, és megköszönöm a kitartó hosszú munkát!

Fehér István földrajztanár

Pleidell János festőművész (1915 – 2007)

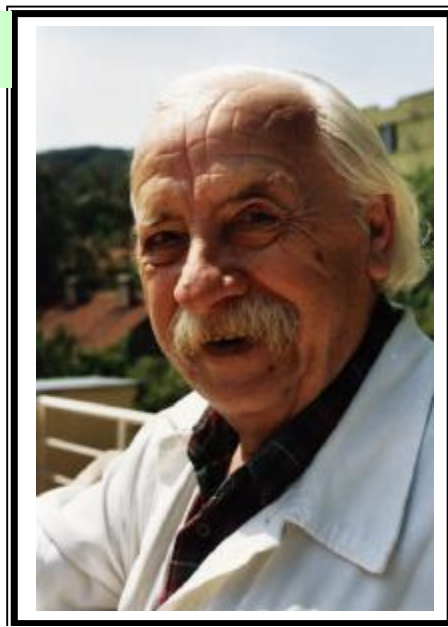
Hontfüzesgyarmaton született; 92 éves korában halt meg ez év április 11-én. Hamvait a budapesti Szent Gellért-plébániatemplom urnatemetőjében helyezték el.

Középiskolai tanulmányait a komáromi bencés gimnáziumban végezte; 1935-ben érettségizett. Tehetsége – Harmos Károly irányításával – az itteni művészeti szabadiskolában kezdett kibontakozni. Tanulmányait Prágában, Párizsban folytatta, s 1942-ben Budapesten fejezte be. Fest tájképet, életképet, készít történelmi tárgyú falfestményeket, sgraffitókat és mozaikokat. Kitűnő grafikus; az akvarelljein egyéni stílust alakít ki. Sok kiállítása volt Magyarországon, még több külföldön: Róma, Fucecchio, Firenze, Prága, London, Tokió, Sapporó, Osaka művészetkedvelő közönsége tekinthette meg alkotásait, mindenütt méltóképpen reprezentálta a magyar festőművészetet. Díjakkal, kitüntetésekkel, ösztöndíjakkal jutalmazták. Külföldi elismertsége ellenére Magyarországon sokáig mellőzték. A párt- és állami szervek negatív viszonyulása hozzá még amiatt is fokozódott, hogy 1956-ban ő tervezte az egyetlen utcára került forradalmi plakátot.

Komáromba vissza-visszajárt. Az 1969-es kiállításának óriási sikere volt. Ekkor már láthattuk az Olaszországban, Szicíliában festett képeit is. 2000 novemberétől 2001 februárjáig azon a közös kiállításon gyönyörködhattunk műveiben, melyet „Harmos Károly és növendékei” címmel rendezett a Duna Menti Múzeum. Temetésének napján, április 27-én emlékkiállítása nyílt a komáromi Limes Galéria kórusán.

A nemzetközi híru festőművész mindig szeretettel emlékezett meg gimnáziumunkról, s élete végéig tartotta a kapcsolatot egykori iskolatársaival.

J. L. I.

„Nem lehetsz csak szívárvány.

Megfog a földi látvány.

Sok áldozati bárány:

Azt fösds le, ne hagyds árván:

Lágy szívből legyen márvány!”

(Keresztury Dezső)

(...) Kitűnő rajztanárunk, Harmos Károly kitüntetett szeretetével, olyannyira, hogy ő lett a bérmaapám. Érettségi után, 1935-ben a prágai rajztanárképző főiskolára kerültem. (...) 1938-ban megnyertem a párizsi ösztöndíjat és egyidejűleg kaptam egy európai körutazási díjat is. Így 23 évesen láthattam Franciaország, Németország, Belgium, Hollandia legjelentősebb képtárait. Tanulmányutamról megtérve, 1938-ban a Felvidék visszacsatolása után a budapesti Képzőművészeti Főiskolán folytattam tanulmányaimat, Aba Novák Vilmos osztályán, majd mesterem halála után Kontuly Béla vette át az osztályt. Ez az utolsó egy év azonban katonai behívóim miatt töredékesen, zaklatottan telt el. Az Aba Novákkal töltött rövid, párévi kapcsolatom meghatározta egész életemet. (...) 1942-ben (...) megnyertem az első római ösztöndíjat. 1943-ban (...) ismét megnyertem a római ösztöndíjat, de háborús katonai szolgálatom miatt egyiket sem tudtam igénybe venni. 1947-ben természetszerűen harmadszor is megnyertem a római ösztöndíjat, s gondolván, hogy vége a háborúnak, az orosz hadifogságnak, végre nyitva az út többször elhalasztott ösztöndíjam igénybevételéhez. Nem így történt. A sárdobálás már akkor elkezdődött. Legnagyobb meglepetésemre M. T. aláírással megjelent egy cikk a Szabad Nép-ben: (...) „A kommunista pártigazolvánnyal rendelkező Hajnal János és Hantai Simon helyett a tehetségtelen Pleidell János nyerte meg a római ösztöndíjat.” Ezt követően (...) a fenyegetések következtében írásba adtam, hogy ösztöndíjamat nem veszem igénybe. Én így maradtam, ők elmentek. Én maradtam a számomra kijelölt tagadott, majd megtűrt helyen. (...) 1960-ban a Néprajzi Intézetben kiállított Busó sorozatomat a Firenzei Santa Cecilia galéria igazgatója meghívta. Előtte részt vettem egy Leningrád–Moszkva tanulmányúton, a szakszervezet rendezésében, ahol éppen Gagarin-ünnepségek voltak. Ezen ünnepségekről több akvarellt készítettem, ami kiváltotta a minisztérium érdeklődését, és jó néhány akvarellt meg is vásárolt közülük az állam. Ez lehetővé tette a minisztérium jóindulatú hozzájárulását útlevelem megadásához és a „Busó” anyag kiviteléhez. A firenzei kiállításból mégsem lett semmi, mert a „Busó” sorozatot csak úgy engedték ki, ha vissza is hozom, nyomtatékkal ráutva minden lapra M. N. G. pecsétjét. Az anyag hazai felértékelése a firenzei galéria visszalépését jelentette, lévén üzleti vállalkozás. Így csak a római Kollégium vezetésének és a külképviselet jóindulatának köszönhettem, hogy ki tudtam állítani a Via Giulia I.-ben. Sikere volt, és a helyi Néprajzi Múzeum vevőként is érdeklődött, amit kötöttségem folytán köszönettel el kellett utasítanom. 1962-ben megnyertem a Braccianoi nemzetközi tájkép verseny nagydíját. (...) Ezt követően az Olasz Államtól kaptam egy féléves ösztöndíjat, nyilván külképviseletünk hozzájárulásával. (...) Kétéves munkásságom összefoglaló bemutatására készültem; hazajöveteletem megelőzendő, Valerio Mariani, a művészettörténet professzora, egyetemi tanár, megírta az előszót, és akkor állítólag a budapesti minisztériumból letiltották a kiállítást. Az ok számomra ismeretlen, ugyanúgy, mint az eltelt negyven év velem szembeni magatartása. Ugyanis 1956-ban, amikor a káderlapokat (...) kiosztották, az enyém mindkét helyen elveszett. Vajon miért? Tán jobb is nem tudni, ki, miért segítette előmenetelét a rágalom eszközével. Most jut eszembe egy éjszakai utazás beszélgetése mesteremmel, Aba Novákkal, Fehérvártól Budapestig. (...) Mondandóját így fejezte be: „Tudja, atya, minél tehetségesebb egy ember, annál több a csodálója, és minél több a csodálója, annál több az irigye meg az ellensége.”

(Részletek Pleidell János visszaemlékezéséből)

ÁLLAMPOLGÁRSÁGA: SZLOVÁK

Selmecbányán combközépig érő hóban futott fel a hegyre a gimnáziumig, mert minden feltételnek meg akart felelni, hogy elengedjék Budapestre, a Színművészeti Főiskolára. Tavaly pedig visszautasította az önnek ítélt kitüntetést, a lovagkeresztet.

– Szlovák állampolgár vagyok, az én kettős állampolgárságomról volt szó a 2004. december 5-i népszavazáson. Akkor a miniszterelnök azt mondta: a nép ne menjen el szavazni, vagy mondjon nemet. Ilyen kormánytól nem vehetek át kitüntetést.

Miért nem beszélt erről nyilvánosan?

– Mert magánügy, de tartoztam vele a szüleimnek, magamnak és a kisfiamnak. A civil kurázi miatt döntöttem így, és szerettem volna, ha tettemet nem kötik politikai oldalhoz. A nemzeti kérdések felette állnak a napi politikának. Nem létezhet nemzeti és nem nemzeti kormány, mert vagy nemzeti a kormány, vagy nem is kormány. Ahogy nem létezik rossz vagy jó színész sem, csak színész. A többi semmi, vagy ahogy Feleky Kamill mondta: van a színész, és a kiskanál.

Harminc éve él Magyarországon, de nincs magyar állampolgársága. Soha nem is kérte?

– Ma már nincs gyakorlati jelentősége. A környezetemben sem volt olyan magyar ember, aki kezdeni akart valamit a kettős állampolgárságával. Az elutasítás miatt az önértetünk és a hazafiságunk volt földig gyalázva. A Felvidéken élő anyám azt kérdezte: „Hogy megyek ki az utcára? Ide sem kellek, oda sem kellek?” Ez szörnyű, és ezzel senki sem foglalkozik. Hány százalék, GDP, több vagy kevesebb, azzal igen, de nekünk semmi közünk a számokhoz, emberek vagyunk.

A népszavazás érvénytelen volt, mit lehet még utólag tenni?

– Őszintének kell lenni, ami a legrövidebb út az elmagányosodáshoz.
(Részlet a *Heti Válasz*-nak adott interjúból, 2006. 8. 24.)

Kaszás Attila

(1960–2007)

1983-ban szerzett diplomát a Színház és Filmművészeti Főiskolán Budapesten, ezt követően tizenöt évig volt a Vígszínház tagja. 2003-ban szerződött a Nemzeti Színházhoz. A Jászai Mari-díjas színművész 2005. augusztus 20-án a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztje polgári tagozata kitüntetést nem vette át.

Kaszás Attila három évig volt iskolánk tanulója. A 4. évet kénytelen volt Selmecbányán végezni, hogy kijuthasson Budapestre tanulni. Fájdalmasan korai halála örök veszteség számunkra.

Értesítés

Előzetesen értesítjük kedves tagtársainkat, hogy 2007. évi taggyűlésünket előreláthatóan október 20-án tartjuk az iskolában. A szokásos hétfői összejövetel legközelebb szeptember 17-én lesz.

Felhívás

A Komáromi Öregdiák-ban folyamatosan szeretnénk megjelentetni az iskola életét dokumentáló régi képeket. Kérjük olvasóinkat, egyesületünk tagjait, illetve az iskola volt diákjait és tanárait, ha van ilyen a birtokukban, bocsássák a lap rendelkezésére – lehetőleg digitalizált formában – néhány mondat utalással arra, ki vagy mi látható a képen. A hagyományos formában megőrzött képek számítógépbe vitelét az iskola titkársága biztosítja.

A lapban megjelenő írásokat és képeket a szerzők honorárium nélkül bocsátják a szerkesztők rendelkezésére.

A lap szerkesztését, tördelését, lektorálását és nyomdai előkészítését önkéntesek végzik, ugyancsak honorárium nélkül. Ha lehetőségeid megengedik, a nyomdai költségekhez való önkéntes hozzájárulásodat örömmel nyugtázzuk.

Köszönjük.

*

A Komáromi Öregdiák-ba szánt írásokat és egyéb közleményeket a

**Selye János Gimnázium, „Öregdiákok”,
94501 Komárno, ul. bisk. Királya 5**
vagy az lhg@mail.t-com.sk címre várjuk.

A Komáromi Öregdiák régebbi számai megtalálhatók az Interneten, a gimnázium honlapján érhetők el:

www.sjg.komarno.sk/oregdiak/kezdo.htm

Komáromi Öregdiák – Hírlevél. Kiadja a Komáromi Magyar Gimnázium Öregdiákjainak és Tanárainak Baráti Köre. Belső használatra. A kiadásért felel: Dr. Bastrnák Ferenc.

Technikai munkatársak: Fehérné Kürthy Erzsébet, Kovács György, Bartal Mária.

Szerkesztette és lektorálta: Jakabné Lelkes Ilona.

Szerkesztette és tördelte: Lovász Gabriella. Nyomta a Komáromi Nyomda Kft.